

ПІДХОДИ ДО МОДЕЛЮВАННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Полчанінова І.Л., Торкатюк В.І., Дмитрук І.А., Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Для оцінювання стану фінансової складової безпеки підприємства використовують різноманітні методи залежно від наявної інформації про її індикатори. Оцінювання рівня фінансової безпеки залежить також від того, з якою метою проводять дослідження системи фінансової безпеки. Зокрема, можна виділити такі методи оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства:

- моніторинг фінансової діяльності суб'єкта господарювання;
- методи експертних оцінок;
- метод аналізу й обробки сценаріїв;
- методи оптимізації;
- теоретико-ігрові методи;
- економетричні методи;
- методи прогнозування;
- методи теорії штучних нейронних мереж;
- методи нечіткої логіки.

Під моніторингом основних показників діяльності підприємства розуміють механізм постійного спостереження за основними показниками поточної діяльності в умовах постійних змін кон'юнктури фінансового ринку.

Побудова системи моніторингу фінансової діяльності підприємства повинна ґрунтуватися на використанні таких принципів:

1. Принцип вибору для спостереження найбільш важливих показників фінансової діяльності підприємства, які відображають пріоритетні напрями діяльності підприємства і, відповідно, фінансового контролю.
2. Принцип розроблення системи інтегральних показників, які відображають фактичні результати фінансової діяльності у розрізі різних її аспектів.
3. Принцип встановлення періодичності формування звітної бази даних, що визначається необхідністю оперативного реагування, тобто своєчасністю здійснення внутрішнього контролю за окремими аспектами фінансової діяльності.
4. Принцип встановлення критичних розмірів відхилень фактичних результатів фінансової діяльності від наперед заданих, який припускає, що на кожному підприємстві, з урахуванням специфіки його діяльності, має встановлюватися величина допустимих відхилень. Розмір цих відхилень повинен зменшуватися із збільшенням величини часового періоду спостереження. Наприклад, для декади величина відхилення може становити приблизно 20 %, для місяця – приблизно 15 %, для кварталу – приблизно 10 %.

У випадку виявлення відхилень фактичних результатів фінансової діяльності від наперед заданих можна використовувати три стратегії поведінки:

- «бездіяльність» – ця форма реагування використовується у випадку, коли величина відхилень є значно нижча за допустиме критичне відхилення;
- «усунення відхилень» – для забезпечення виконання нормативних або планових показників діяльності підприємства доцільне розроблення і впровадження відповідних управлінських рішень;
- «зміна системи нормативних або планових показників» – така система дій допустима в тих випадках, коли виконання встановлених нормативних і планових показників є нереальним і вимагає перегляду відповідних критичних значень.

5. Принцип виявлення резервів, який використовують для нормалізації фінансової діяльності та підвищення її ефективності, пов'язаний із застосуванням стратегії «усунення відхилення». У цьому випадку аналіз резервів проводиться з врахуванням окремих аспектів фінансової діяльності підприємства.

Таким чином, комплекс економіко-математичних моделей управління економічною безпекою підприємства дозволяє за рахунок прискорення реагування на різні чинники підвищити ефективність функціонування як окремих підсистем, так і підприємства в цілому.

Отже, провівши порівняльний аналіз існуючих підходів до моделювання управління фінансовою складовою безпеки підприємства, можна зробити висновок, що для цього найчастіше застосовують методи кореляційно-регресійного аналізу, а також оптимізаційні методи, які уможливлюють розроблення нормативних моделей системи фінансової безпеки підприємства. У зв'язку з цим питання моделювання управління економічною безпекою підприємства загалом та фінансовою безпекою зокрема є актуальними і потребують розвитку.